

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuißimiè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1634

De Hymnis. VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40244

Vel quia Pfalmus *Venite* dicitur eodie in Nocturnis, neque bis in eodem Officio dici Pfalmus solet, Dur. *lib. 6. cap. 16.* & in tertio Nocturno Pfalmus ille dicitur; quia tempore gratiæ inuitantur omnes ad Deum, non ita communiter in lege, & ante legem. Vnde frequens est repetitio verborum, *Venite, adoremus eum.*

6 Non dicitur in triduo ante Pascha, ne inuitemur, sed potius per silentium detestemur pestiferum Iudæorum consilium & conuentum eorum contra Christum. Præterea Apostoli tunc dispersi erant, qui alios ad Dominum inuitare consueuerant, Durand. *lib. 6. cap. 72.*

7 Quando, & cur in Officio Defunctorum dicatur, vel taceatur, dicemus *ultima Sectione.*

De Hymnis.

CAP. VI.

Hymni Græcè, laudes Latine. Sunt enim cantus laudem continentis Dei, Aug. *Psal. 72.* ita vt hæc tria constituent Hymnum, Laus, Dei Laus, & Cantus. Carmina quæcumque in laudem Dei, Hymni vocantur ab Isidor. *lib. 1. de Div. Offic. cap. 6.*

1 Primus auctor Dauid, ex Isid. *ibid.* inter Græcos è nostris primus Hierotheus, & Nepos, apud Eusebiū *lib. 7. Hist. cap. 19.* Deinde Hilarius è Latinis librum edidit Hymnorum Ecclesiasticorum, teste Hieron. *de Script. Eccles.* quem imitatus Ambrosius, Hymnos populo componens, persecutionem Iustinae Augustæ rerum nouitate leniuit, vt scribit Walf. *de Reb. Eccl. cap. 25.* & tunc in Ecclesia quoque cantari cœperunt. quã-

quam & Apostolicum inuentum fuisse dicendum est, de quo Paul. *Coloss. 3, Ephes. 5.* imò à Christo deduci potest, qui, Hymno dicto, exiuit in montem Oliueti, *Matth. 26.*

3 Cantados autem in Ecclesia Romana composuit quoque Gelasius Papa, ex VValafr. *loco cit.* vsūque eorundem in Horis Canonicis approbavit Conc. Turon. II. *can. 24. Tolet. IV. cap. 12.*

4 Significant Hymni fortitudinē & maiestatem Dei, & eiusdem vel beneficia, vel facta miranda, ait Hieron. citatus ab Amal. *lib. 4. cap. 3.* Vnde & stando eos cantamus, ob reuerentiam; & vt ostendamus, nos sursum habere quoque ad Deum corda nostra, Duran. *lib. 5. cap. 2.*

5 Multos enumerat Hymnos Radul. *Propos. 13.* qui erant tunc in vsu; è quibus nos habemus eos qui sequuntur; quorum Auctores hoc loco addimus, prout alij nobis tradiderūt non contemnendi Scriptores.

1 *Ad canam Agni prouidi.* Nondum noui auctorem.

1 *Eterna cali gloria.* Ambrosij est, ex Mich. *Timotheo.*

1 *Eterna Christi munera,* Apostolorum, & Martyrum. Ambrosiani sunt, ex Dion. *Carthus. & Clitonaao.* Sed alterum pro Martyribus tribuit Gregorio *Timotheo, in quadam editione, non in omnibus.*

1 *Eterne rerum conditor.* Ambrosianus est, ex Radulph. *loco citato, & ex Timoth.*

1 *Ales diei nuntius.* Prudentij, ex Clitona. & Timoth.

4 *Angularis fundamentum.* Pars est Hymni, *Vrbs Ierusalem beata,* de quo infra.

3 *Antra deserti teneris sub annis.*

I 2 Pauli

Pauli Diaconi, ex Clifton. Carthus. Timoth.

1 *A Solis ortus cardine.* Sedulij, ex Cornel. Schult. tom. 1. par. 2. cap. 6. Biblior. Alphabeticus est, quia primi versus ab A. alij à B. C. D. &c. quod notauit Timoth.

1 *Audi benigne conditor.* Ambrosij, ex Cornel. loco citato. Prudentij, ex Timoth. Gregorij, ut in eiusdem Operibus tom. 5. Romæ 1593. in calce Sacramentarij.

5 *Aue maris stella.* S. Bernardo tribuitur à Franc. Costero.

2 *Aurea luce, & decore roseo.* Elpis vxoris Boëtij, quæ vixit circa an. 522. in Ligno vita, de Anicia familia.

1 *Aurora iam spargit polum.* Ambrosij, ex Timoth. si nota marginalis est Timothei. non enim ita in omnibus eiusdem libris habetur.

1 *Aurora lucis rutilat.* Ambrosij, ex Cornelio.

1 *Beata nobis gaudia.* Hilarij, ex Cornelio.

1 *Celi Deus sanctissime.* Ambrosij dicitur esse in quibusdam Breuiarijs.

1 *Christe redemptor omnium.* in Natali. Ambrosianus est, ex Timoth.

3 *Christe Sanctorum decus Angelorum.* Desideratur auctor.

1 *Conditor alme siderum.* Ambrosij, ex Timoth.

1 *Consors paterni luminis.* Ambrosij, ex Cornelio.

1 *Deus tuorum militum.* Ambrosij, ex Radul. Gregorij, ex Timoth.

3 *Ecce iam noctis tenuatur umbra.* Gregorij, ex Clifton. & Timoth. in calce Sacram. Gregorij habetur.

1 *Ex more docti mystico.* Ambrosij, ex Timoth.

1 *Exultet calum laudibus.* Ignoratur auctor.

1 *Hostis Herodes impie.* Sedulij, ex Timoth.

1 *Iam Christe Sol iustitia.* Ambrosij, in quibusdam Breu. & ex Io. Baptista Rubeo.

1 *Iam Christus astra ascenderit.* Ambrosij, ex Radul. Greg. ex Cornelio.

1 *Iam lucis orto sidere.* Ambrosij, ex Clifton. Carthus. Timoth.

1 *Iesu corona celsior.* Ambrosij, ex Radulpho.

1 *Iesu corona Virginum.* Ambrosij, ex Radul. Gregorij, ex Timoth.

1 *Iesu nostra redemptio.* Ambrosij, ex Cornelio.

1 *Iesu redemptor omnium.* Desidero auctorem.

1 *Immenso cali conditor.* Ambrosij, ex Timoth.

3 *Iste Confessor Domini sacratum.* Nondum scitur auctor.

1 *Lucis creator optime.* Gregorius est, ex Timoth. & habetur in calce Sacram. Gregoriani.

4 *Lustris sex qui iam peractis.* Ambrosij, ex Jacobo de Valentia in Psalmum 95. apud Timoth. sed videtur auctoris qui scripsit, Pange lingua vnde ut vnus Hymnus habetur in Missa Fer. 6. in Parasceue.

1 *Lux ecce surgit aurea.* Prudentij, ex Jo. Baptista de Rubeis in Psalter.

1 *Magne Deus potentia.* Ambrosij, in quibusd. Breu.

1 *Martyr Dei, qui vnicum.* Auctor nescitur.

3 *Nocte surgentes vigilemus omnes.* Gregorij, ex Clifton. & Timotheo. & legitur in calce Sacram. Gregor.

1 *Nox atra rerum contegit.* Ambrosij, ex Timoth.

1 *Nox, & tenebrae, & nubila.* Prudentij, ex Clifton. & Timoth.

1 Nunc sancte nobis Spiritus. Ambrosij, ex Clémentou. Carthus. Timoth.

1 O gloriosa Domina. Fortunati, ex Cornelio. Ambrosij, ex Rubeo.

1 O lux beata Trinitas. Alcuini, ex Cornelio. Gregorij, ex Timoth.

3 O nimis felix, meritiq; celsi. Pauli Diaconi, ex Clémentou. Carthus. Timoth.

4 Pange lingua gloriosi Prælium certaminis. Fortunati, ex Baron. an. 566. & Timoth.

1 Pater hominis Deus. Ambrosij, in quibusdam Breu. Gregorij, in alijs Breu.

1 Primo dierum omnium. Gregorij, ex Clémentou. Timoth. & habetur in calce Sacram. Greg.

1 Quem terra, pontus, æthera. Fortunati, ex Cornel. Gregorij, ex Timoth.

1 Rector potens verax Deus. Ambrosij, ex Clémentou. Carthus. Timoth.

1 Rerum creator optime. Ambrosij, ex ysdem.

1 Rerum Deus tenax vigor. Ambrosij, ex ysdem.

1 Rex gloriose Martyrum. Gregorij, ex Timoth.

1 Rex sempiternæ Domine. Quis mihi det auctorem?

6 Sanctorum meritis inclita gaudia. Neque auctorem noui.

1 Somno refectis artubus. Ambrosij, ex Cornel. & Timoth.

1 Splendor paterna gloriæ. Ambrosij, ex Radul. & Timoth.

1 Summa Deus clementia. Ambrosij, ex Carth. & Timoth.

1 Telucis ante terminum. Ambrosij, ex Cornel. & Timoth.

1 Telluris ingens conditor. Ambrosij, in quibusdam Breu.

4 Tibi Christe splendor Patris. Quis auctor?

1 Tu Trinitatis unitas. Ambrosij, ex Cornelio.

1 Veni creator Spiritus. Ambrosij, ex Cornelio.

1 Verbum supernum prodiens A Patre. Gregorij, in quibusdam Breu. S. Thom. Aquin. ex Timoth. quem fortè sefellit alterius Hymni simile principium.

1 Vexilla regis prodeunt. Theodulphi, seu Theoduli, ex Benzonio in Magnificat lib. 1. cap. 6. Fortunati, ex Baron. an. 566. Sedulij, ex alijs, vel Ambrosij, apud Timoth.

3 Virginis proles, opifexq; matris. De auctore nemo.

1 Vox clara ecce intonat. Ambrosij, ex Cornelio.

4 Vrbs Ierusalem beata. Auctor Ambrosius, ex Rubeo.

3 Ut queant laxis resonare fibris. Pauli Diaconi. Hunc putant aliqui in prima strophe collegisse sex notas musicales, Vt, re, mi, fa, sol, la,

sed errant: nam hæ notæ cœptæ sunt adhiberi tamquam musicales à Guidone Abbate, qui Græcos imitatus musicos syllabis vsos ad musicam docendum, adinuenit & ipse has syllabas Latinas de prædicta Hymni strophe desumptas, vt scribit Arnoldus auctor Ligni vitæ libro 5. Obijt autem Guido ann. 1020. longè post Paulum Diaconum, qui floruit anno 770.

6 Radulph. loco citato significat alios Hymnos fuisse tunc in vsu in Hymnis Romanis, & fortasse non paucos de sequentibus, quos ille non indicat: & habentur in Breuiario Pij V.

1 Eternæ Rex altissime. Gregorij, in quibusdam Breu. habetur etiam in Breu. M. S. ante annos 300.

1 *Eterne Patris vnice.* Non ante annum 1550. auctorem desidero.

1 *Amor Iesu dulcissime.* Bernardo tribuit *Timoth.* in *Breuiar.* non ante ann. 1550. fuit in vfu.

1 *Audit tyrannus anxius.* Prudentij, ex *Timoth.* post ann. 1550. est in *Breuiar.*

1 *Christe Redemptor omnium.* de Omnibus Sanctis. Ambrosij, ex *Timoth.* habetur in *præd. Breu. M. S.*

1 *Claro Paschali gaudio.* Habetur in *præd. M. S. Breuiar.* Auctor idem qui Hymni, *Tristes erant Apostoli.* vnus enim erat Hymnus, qui nunc diuisus est.

6 *Custodes hominum psallimus Angelos.* An. 1608. auctoritate Pauli V.

2 *Doctör egregie Paule.* Elpis dicitur esse à Cornelio *suprà.* habetur in *præd. M. S. Breu.*

1 *Fortem virili pectore.* Syluij Card. Antonian. in *Recognit. Breu. à Clem. VIII.*

3 *Huius obtentu Deus alma nostris.* Pars Hymni, *Virginis Proles.* de quo *infra.*

2 *Iam bone Pastor Petre.* Elpis. Habetur in *præd. Breu. M. S.*

1 *Iesu Saluator saculi.* In *præd. Breuiar. M. S.* sed auctorem nescio.

1 *Mememo salutis auctor.* Pars est Hymni Natalis Domini: *Christe Redemptor omnium.*

1 *Nardo Maria piscico.* Pars Hymni in Benedictione palmarum, in *Ordine Romano.* mutatus est in Breuiarij recognitione sub Clemente VIII. & est S. Gregorij, ex *Rubeo.*

1 *Orbis parvator optime.* An. 1608. iussu Pauli V.

1 *O sola magnarum urbium.* Prudentij, ex *Timoth.* non ante annum 1550. in Breuiario est.

4 *Pange lingua gloriosi Corporis.* S. Thomæ Aquin. in *opusc. 57.*

1 *Pater superni luminis.* Roberti Card. Bellarm. in *Recognit. Breuiarij.*

2 *Petrus beatus catenarū laqueos.* Dicitur Elpis. in *prædicto Breu. M. S.* ante 300. annos habetur.

1 *Quicumque Christum quaris.* Prudentij, ex *Timoth.* sed nota marginalis in alia editione tribuit Bernardo. non ante ann. 1550. habetur in Breuiario.

2 *Quodcumque vinculis super terram.* Elpis. habetur in *prædicto Breuiar. M. S.*

6 *Sacris solemnij inuncta sint gaudia.* S. Thomæ, *Opusc. 57.*

1 *Saluete flores martyrum.* Prudentij, ex *Timoth.* non ante annum 1550. in Breuiario habetur.

1 *Tristes erant Apostoli.* Habetur in *Breuiar. M. S. prædicto.* auctorem facit Ambrosium Rubeus.

1 *Verbum supernum prodiens.* Ne Patris. S. Thomæ, *Opusc. 57.*

Omaes ergo sunt numero xccii.

7 Si rationem metri cuiusque sententis cupis, breuiter addā: nam ad sex species ij reducuntur & formas. In prima sunt Hymni Iambici Dimetri, à Iambo pede, & à duabus mensuris ita dicti: & ij sunt, quos à capite notauimus hac nota 1. hoc est prima species.

In secunda continentur Iambici Trimetri, à Latinis ternarij vel ternarij appellati, qui constant sex pedibus, locis imparibus: ij verò sunt, quos notauimus à capite hac nota 2. hoc est secundæ species.

Tertia forma continet Sapphicos cū Adonico in fine, notatos hac nota 3.

Ad quartam spectant Trochaici Dimetri, hac nota 4.

Quinta

Quintæ formæ, nempe Trochai-
ci, & à Seruio Ithyphallici, vnicus
est Hymnus in eius laudem, quæ v-
nica est Mater & Virgo, *Aue maris
stella*; qui speciem metri tantum ha-
bet quoad syllabas, vt notant Cliehou.
& Carthul.

Sexta complectitur *Asclepiadæos*
cum Glyconico in fine, notatos hac
nota 6.

8 Sed auctores Ecclesiasticorum
Hymnorum leges metri sapius neg-
lexerunt, vt sensui verba consona-
rent: quod de se fatetur S. Bernardus
Epist. 312. ad Guidonem, & in præ-
dictis patet. Ambrosius è supradictis
accuratius Hymnos numero 37. com-
posuisse creditur, Gregorius octo,
Bernardus duos, Hilarius vnum, san-
ctus Thomas quatuor, reliquos alij
quos nominauimus.

9 Prædictos Hymnos emendauit
tandem sanctissimus D. N. Urbanus
VIII. correctis falsis syllabis ultra
nongentas, & mutatis ideò princi-
pijs Hymnorum vltra triginta, an-
no 1629. quos & laudauit sacra Ri-
tuum Congregatio die 17. Martij
eiusdem anni. Intactos reliquit tres
de sanctissimo Sacramento, ratione
Hetrusci rhythmij, quo auctor san-
ctus Thomas eos composuit: Hymnū
item *Aue maris stella*, qui est soluta
potius oratio, aliquibus incisis parti-
ta: & Hymnum Angelorū ad Vesper-
tas, qui sine labe fuit, & paucos alios.

Index ergo deinceps hic erit.

1	A	Dregias Agni dapes.	1	Ales diei nuntius.
1		Æterna cæli gloria.	1	Alto ex Olympi vertice.
1		Æterna Christi munera.	3	Antra deserti teneris sub annis.
1		Æterne rector siderum.	1	A solis ortus cardine.
1		Æterne rerum conditor.	1	Audi benigne conditor.
1		Æterne R ^x altissime.	1	Audit tyrannus anxius.
			5	Aue maris stella.
			1	Aurora iam spargit polum.
			1	Aurora cælum purpurat.
			1	Beata nobis gaudia.
			2	Beate Pastor Petre, clemēs accipe.
			1	Cæli Deus sanctissime.
			3	Christe sanctorum decus Angel.
			1	Christo profusum sanguinem.
			1	Cælestis vrbs Ierusalem.
			1	Consors paterni luminis.
			1	Creator alme siderum.
			1	Crudelis Herodes, Deum.
			6	Custodes hominum psallimus Angelos.
			2	Decora lux aternitatis, auream.
			1	Deus tuorum militum.
			3	Ecce iam noctis tenuatur vmbra.
			2	Egregie Doctor Paule mores in- struc.
			1	En clara vox redarguit.
			1	Ex more docti myltico.
			1	Exultet orbis gaudijs.
			1	Fortem virili pectore.
			1	Hominis superne conditor.
			3	Huius oratu Deus alme nobis.
			2	Iam Christus astra ascenderit.
			1	Iam lucis orto fidere.
			1	Iam sol recedit igneus.
			1	Iesu corona celsior.
			1	Iesu corona virginum.
			1	Iesu Redemptor omniū, Perpes.
			1	Iesu Redemptor omniū, Quem.
			1	Immenſe cæli conditor.
			1	Inuicte Martyr, vnicum.
			3	Iste Confessor Domini, colentes.
			1	Lucis creator optime.
			4	Lustra sex qui iam peregit.
			1	Lux alma Iesu mentium.

1 Lux

- 1 Lux ecce surgit aurea.
 1 Magnæ Deus potentia.
 1 Maria castis osculis.
 1 Memento rerum conditor.
 2 Miris modis repentè liber, ferrea.
 3 Nocte surgentes vigilemus omnes.
 1 Nox atra rerum contegit.
 1 Nox, & tenebræ, & nubila.
 1 Nunc sancte nobis Spiritus.
 1 O gloriosa virginum.
 3 O nimis felix, merique celsi.
 1 O sola magnarum urbium.
 1 O Sol salutis, intimis.
 4 Pange lingua gloriosi Corporis.
 4 Pange lingua gloriosi Lauream.
 1 Paschale mundo gaudium.
 1 Pater superni luminis.
 1 Placare, Christe, seruilis.
 1 Primo die quo Trinitas.
 1 Quem terra, pontus, sidera.
 1 Quicumque Christum queritis.
 2 Quodcumque in orbe nexibus re-
 uinxeris.
 1 Rector potens, verax Deus.
 1 Rerum creator optime.
 1 Rerum Deus tenax vigor.
 1 Rex gloriose Martyrum.
 1 Rex sempiternæ cælitum.
 6 Sacris solènijs iuncta sint gaudia.
 1 Saluete flores Martyrum.
 1 Salutis eternæ dator.
 1 Salutis humanæ fator.
 6 Sanctorum meritis inclyta gaudia.
 1 Somno refectis artibus.
 1 Splendor paternæ gloriæ.
 1 Summæ Parens clementiæ.
 1 Summi Parentis vnice.
 1 Te lucis ante terminum.
 1 Telluris alme conditor.
 1 Te splendor, & virtus Patris.
 1 Tristes erant Apostoli.
 1 Tu Trinitatis vnitas.
 1 Veni, creator Spiritus.
 1 Verbū supernū prodiēs, E Patris.

1 Verbum supernum prodiens,
 Nec Patris.
 1 Vexilla regis prodeunt.
 3 Virginis proles, opifexq; matris.
 3 Vt queant laxis resonare fibris.
 10 Mendum putat aliqui in Hym-
 nis Iambicis, quando legunt nouem
 syllabarum versum, non aduertentes,
 Anapestum poni pedem primo loco,
 qui constat duabus primis syllabis
 breuibus & tertia longa, pro Spon-
 deo, vel Iambo; vt, Hominis super-
 ne conditor; Populique Rex Iudici;
 Tibi mille dentā milium; Michael
 salutis signifer.

11 Hymni dicuntur vel post Inui-
 tatorium, ex institutione Gelasij, in
 Platina, in signum gaudij vocatorum
 ad Deū, ex Mich. Timor. *loc. cit. c. 17.*
 & ad excitanda sunt torpentia corda,
 Hugo Victor. *lib. 2. de Offic. cap. 8.*
 Vel post Psalmos, vt excitentur ad
 immediatè sequens Canticum Euan-
 gelicum, vt in Laudibus, Vespere,
 & Completorio, Hugo *ibidem.* Vel
 ante Psalmos, vt ad alias Horas; vt
 initio Horæ ad dulcedinem ditius
 moris retrahantur corda cuius quoc-
 dianis occupata, Hugo *ibid.*

12 Finis Hymnorum variatur pro
 ratione Festorum, vt dicitur in *Ru-
 bric. de Hymnis num. 4.* & in Nati-
 uitate Domini, auctore sancto Boon-
 uentura, vsque ad Epiphaniam in
 semper mentio de partu Virginis. Ite
 fit in Festo Corporis Christi, auctore
 sancto Thoma Aquinate, in hono-
 rem Deiparæ, de cuius carne est caro
 Christi. & habetur in Decreto à no-
 bis supra citato Ioan. XXII. In Epi-
 phania, quæ significat apparitionem,
 apparet ratio, cur dicatur in fine,
Qui apparuisti Gentibus: ob eandem
causam dicitur, Quis reuelas pat-
ris,

aulis, in Transfiguratione Domini. Reliquarum terminationum patet ratio; nisi dubites in Pentecoste, cur dicatur, *Deo Patri sit gloria*, &c. qui finis hodie communis est tempori Paschali. Sed, sicut attinent ad Paschale tempus ea verba, *a mortuis surrexit*, ita ad Pentecosten illud verbum *Paralito*, cui fit Festum in Pentecoste.

13 Excipiuntur duo genera Hymnorum, quæ non patiuntur mutationem aliquam, nimirum quando Hymni non sunt eiusdem metri: absolum enim esset, præsertim ubi cantantur Hymni, & quando Hymni habent ultimum Versum proprium, hoc est, ita proprium, ut, si careat solito fine, careat petitione, quæ sit ad Deum ante glorificationem sanctissimæ Trinitatis, vel simul cum eadem glorificatione; cuiusmodi sunt ultimi Versus Hymnorum, *Vni, trinoque Domino*, &c. *Tenunc Redemptor quesumus, Ut martyrum consortio, Te fons salutis Trinitas*, in Hymno sanctæ Crucis.

14 Conclusio verò Hymnorum semper fit vel ratione temporis, vel ratione Octavæ, quamvis in Officio nulla fiat de tempore vel de Octava commemoratio; ea ratione quæ dicitur Præfatio de tempore, vel de Octava in Festo, quod propriam non habet Præfationem, ut in Rubric. Missal. titulo 12. num. 3.

15 In Officio Semiduplici de beata Virgine, quod à Regularibus ex privilegio fit in Sabbato, si in primis Vesperis dicatur saltè Capitulum de beata Virgine, dicitur in Vesperis, & in Completorio, *Iesu, tibi sit gloria, Qui natus es de Virgine*; & item, si fiat tantum commentatio, adhuc illud di-

citur in Completorio. In secundis autem Vesperis si fiat de ea commemoratio, eodè modo cōcluduntur Hymni vsque ad Completorium inclusuè, ut habetur in libello Officiorum PP. Discealceatorum à sacra Congregatione Rituum approbato, & Romæ impresso anno 1629. Atque idem servandum est in Officio Semiduplici de sanctissimo Sacramento, in Fetijs quintis à Regularibus celebrando, ex eadem sacra Congreg. ibid. Si verò nulla fiat in Vesperis commemoratio, neque in Completorio variatur finis Hymni.

16 Dices, Cur dicitur, *Qui scandis super sidera*, cum in alijs utamur verbo temporis præteriti? Respondeo, illud à S. Ambrosio fuisse dictum in Hymno ratione metri; quem secutus Urbanus dici iussit, *Qui victor in caelum redis*.

De Antiphonis.

C A P. VII.

1 **A**ntiphona idem est ac vox opposita, seu contrasonans. Alcuin. de *Celebr. Missæ*, & Amal. lib. 4. de *Off. cap. 7.* vocem reciprocam interpretantur; quia inchoatur ab vno vnius Chori, & ad eius symphoniam cantatur Psalmus per duos Choros, ipsaque Antiphona coniunguntur simul duo Chori. Hinc vsu receptum est, ut sententia, quæ Psalmum aut Canticum præcedit, Antiphona dicatur, ex Duran. lib. de *Rit. 3. cap. 17.*

2 Auctor Anuphonarum fertur Ignatius Antiochenus, ex Cassiod. in *Tripartita lib. 10. cap. 9.* post quamdam visionem Angelorum, quos vidit unum ad alterum cantantes, Sanctus,

K